

USNESENÍ

Vrchní soud v Olomouci rozhodl v senátě složeném z předsedy senátu Mgr. Jakuba Černoška a soudců JUDr. Ing. Michala Hocka, Ph.D. a JUDr. Aleny Ježíkové ve věci

navrhovatele: **OSMA – ČR – OJ024**, IČO 01186353
sídlem SNP 3876, 430 01 Chomutov
zastoupený advokátem JUDr. Lukášem Slaninou
sídlem Plzeňská 3350/18, 150 00 Praha

za účasti: **Vodovody a kanalizace Zlín, a.s.**, IČO 49454561
sídlem Zlín, třída Tomáše Bati 383, PSČ 76049
zastoupená advokátem Mgr. Ondřejem Kneblem
sídlem Korunní 1302/88, 101 00 Praha 10

o vyslovení neplatnosti usnesení valné hromady společnosti Vodovody a kanalizace Zlín, a.s. konané dne 16. 5. 2019

o odvolání navrhovatele proti rozsudku Krajského soudu v Brně ze dne 17. 3. 2020 č. j. 19 Cm 162/2019-74

takto:

Rozsudek Krajského soudu v Brně se **zrušuje** a věc se **vrací** tomuto soudu k dalšímu řízení.

Odůvodnění:

1. Shora označeným rozsudkem krajský soud zamítl návrh na vyslovení neplatnosti usnesení valné hromady společnosti Vodovody a kanalizace Zlín, a.s., IČO 49454561 (dále též jen společnost) konané dne 16. 5. 2019 od 10,00 hod. v hotelu Moskva, 2. etáž, náměstí Práce 2512, 760 01 Zlín, přijatého pod bodem č. 4 „Schválení návrhu na rozdělení zisku za rok 2018“ ve znění: „Valná hromada schvaluje návrh představenstva na rozdělení zisku za rok 2018 v této podobě: Zisk po zdanění: 19 904 816,54 Kč, příděl do rezervního fondu 995 240,83 Kč, výplata dividend: 0 Kč, nerozdělený zisk: 18 909 575,71 Kč“ (odstavec I výroku), a rozhodl, že „Žalobce je povinen uhradit k rukám právního zástupce žalovaného částku 18 513 Kč do tří dnů od právní moci tohoto rozsudku“ (odstavec II výroku).
2. Dle odůvodnění tohoto rozhodnutí soud prvního stupně učinil zjištění z obsahu zápisu z jednání uvedené valné hromady, a to konkrétně bodu pořadu č. 4, z obsahu „protestu“ navrhovatele vyhotoveného dne 2. 5. 2019, z čl. 41 stanov společnosti, ze zprávy představenstva společnosti za rok 2018, ze shodných tvrzení účastníků, přičemž tato zjištění jsou, byť ve velmi kusé podobě, zachycena v odstavcích 13, 14, 18, 19, 20, 21, 40, 45 a 46 odůvodnění napadeného rozsudku a odvolací soud na ně pro stručnost odkazuje. Soud prvního stupně dále v části odůvodnění týkající se skutkových zjištění prezentoval tvrzení navrhovatele, respektive jeho důkazní návrhy k tvrzení o postupu jiných společností stran rozhodování o rozdělení zisku a výplatě dividend, a poukaz navrhovatele na rozhodnutí Krajského soudu v Hradci Králové ve věci sp. zn. 55 Cm 208/2018, avšak soud prvního stupně žádná zjištění z důkazů takto označených navrhovatelem, tj. z výročních zpráv, zápisů

z jednání řádných valných hromad „vodárenských společností“ neučinil. Následně krajský soud obsáhle citoval množství právních norem, a to ust. § 428 odst. 1 z. o. k., § 407 odst. 1 z. o. k., § 424 odst. 1 z. o. k., § 258 o. z., § 259 o. z., § 260 odst. 1 a 2 o. z., § 552 o. z., § 553 odst. 1 o. z., § 554 o. z., které však v rámci následného „právního hodnocení“ nijak výslovně neaplikoval. V rámci zmiňovaného „právního hodnocení“ soud prvního stupně s poukazem na ust. § 31, § 34 a § 348 odst. 1 z. o. k. vysvětlil pojem „zisk“, respektive právo společníka na zisk. Dále odůvodnil, že podle zákona o obchodních korporacích je pouze na společnosti, zda vytvoří rezervní fond, přičemž v této věci společnost v souladu s „čl. 41“ stanov rezervní fond vytvořila, a tedy dle stanov mohla rozhodnout o přidělení části zisku do tohoto fondu. Soud prvního stupně dále poukázal na usnesení Nejvyššího soudu ze dne 27. 3. 2019 sp. zn. 27 Cdo 3885/2017 (uverejněné pod číslem 9/2020 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek, dále jen „R 9/2020“) a zejména na ust. § 256 odst. 1 z. o. k., přičemž měl za to, že právo podílet se na zisku společnosti je jedním ze základních práv akcionáře, přičemž vytvoří-li společnost zisk, může valná hromada rozhodnout o tom, že zisk nebude rozdělen mezi akcionáře, ovšem pouze z důležitých důvodů, a při respektování zákazu zneužití většiny hlasů ve smyslu ust. § 212 o. z. Je proto obecně neplatné takové rozhodnutí valné hromady, kterým by byl zisk rozdělen toliko členům orgánů společnosti, nikoliv jejím akcionářům. Pokud není zisk vyplacen ani akcionářům ve formě dividendy ani členům orgánů ve formě tantiémy, je dle názoru soudu prvního stupně nutné zkoumat, zda má společnost důležité důvody pro nevyplacení zisku. V tomto případě bylo společností rozhodnuto tak, že zisk po zdanění ve výši 19 904 816,54 Kč byl co do částky 995 240,83 Kč přidělen do rezervního fondu a co do zbytku ve výši 18 902 575,71 Kč do nerozděleného zisku. Bylo proto nutné zkoumat, zda uvedené rozdělení zisku bylo v souladu s právy navrhovatele jako minoritního akcionáře společnosti na výplatu dividendy. Jak uvedl soud prvního stupně v odst. 45 odůvodnění napadeného rozsudku, důvody pro nerozdělení zisku formou dividend jednotlivým akcionářům byly, vedle pozvánky na valnou hromadu, podrobně vysvětleny na samotné valné hromadě s odvoláním na účetní závěrky společnosti, a s odůvodněním, že „přestože je účastník řízení při zachování akumulaci zdrojů pro obnovu vodárenské infrastruktury nad celorepublikovým průměrem, stále nedosahuje doporučené míry obnovy infrastruktury, a za této situace představenstvo jednající s péčí řádného hospodáře nemůže navrhnout rozdělení zisku, neboť by to prostředky na obnovu snížilo, a ztížilo tak zachování trvale udržitelného provozu vodárenské infrastruktury, eventuálně by mohlo vést ke zvýšení cen vodného a stočného“. Krajský soud tak uzavřel, že společnost dostatečně vysvětlila důvody, které ji vedly k tomu, proč nebylo rozhodnuto o výplatě dividend (ani tantiémy), a dostatečným způsobem *bylo zdůvodněno, proč částka 995 240,83 Kč byla přidělena v souladu se stanovami do rezervního fondu*. Nebylo-li rozhodnuto ani o výplatě dividendy ani tantiémy, nespátrával soud prvního stupně neplatnost přijatého usnesení ani pro rozpor s dobrými mravy, neboť *bylo rozhodnuto o přidělení části zisku do rezervního fondu v souladu se stanovami*. Z uvedených důvodů krajský soud návrh zamítl. O náhradě nákladů řízení soud prvního stupně rozhodl dle ust. § 142 odst. 1 o. s. ř.

3. Proti tomuto rozsudku podal navrhovatel včas odvolání, kterým se domáhal jeho zrušení a vrácení věci soudu prvního stupně k dalšímu řízení, případně jeho změny a vyslovení neplatnosti sporného usnesení valné hromady. Namítal odvolací důvody dle ust. § 205 odst. 2 písm. e) a g) o. s. ř., tedy že soud prvního stupně dospěl na základě provedených důkazů k nesprávným skutkovým zjištěním, a dále že jeho rozhodnutí spočívá na nesprávném právním posouzení věci. Navrhovatel zdůraznil, že veškerý zisk byl převeden do rezervního fondu a na účet nerozděleného zisku, akcionářům žádný. Napadené usnesení valné hromady je neplatné z důvodů, které popsal v protestu ze dne 2. 5. 2019 a znovu v návrhu na zahájení řízení, když je zejména v rozporu se základním právem akcionáře na podíl na zisku dle ust. § 348 odst. 1 z. o. k. Vytvoří-li akciová společnost zisk, může valná hromada rozhodnout o tom, že zisk nebude rozdělen a bude ponechán společnosti a použit pro její podnikání,

avšak pouze z důležitých důvodů. Nelze akceptovat závěr, podle kterého by bez existence důležitého důvodu akcionáři společnosti fakticky uvěřovali společnost z nerozděleného zisku zadržovaného společností, případně dle rozhodnutí majoritních akcionářů. V té souvislosti návrhové poukázal na R 9/2020, přičemž měl dále za to, že postup společnosti, která dlouhodobě nevyplácí akcionářům dividendy s odůvodněním, že má jako vodárenská společnost zvláštní postavení, přičemž tvorba zisku není jejím hlavním cílem, a že potřebuje dosažený zisk reinvestovat do vodárenské struktury, je ryze účelový. Jiné vodárenské společnosti, ačkoliv také investují do vodárenské infrastruktury a rovněž jsou ovládány městy a obcemi, přitom zisk mezi akcionáře aspoň v částečné výši rozdělují, jako například společnosti Vodovody a kanalizace Hradec Králové, a.s., Vodovody a kanalizace Hodonín, a.s., Chevak Cheb, a.s., Vodovody a kanalizace Mladá Boleslav a.s. a mnoho dalších. Není pravdou, že by další účastník řízení coby vodárenská společnost jen s ohledem na předmět podnikání nemohl zisk mezi akcionáře rozdělit. Společnost, resp. osoby ji ovládající, prostě zisk mezi akcionáře rozdělit za každou cenu nechtějí bez důležitého důvodu (viz. např. zápis z valné hromady společnosti z roku 2019, kde společnost sama přiznává, že je co do obnovy vodárenské infrastruktury nad celorepublikovým průměrem). Soud prvního stupně měl přihlížet také k časovému hledisku, neboť dividendy nejsou akcionářům vypláceny v rozporu se zákonem po naprosto neúnosnou dobu. Navrhovatel byl přesvědčen, že je povinností představenstva plánovat investice tak, aby mohl být zisk aspoň zčásti rozdělen mezi akcionáře. V opačném případě postrádá smysl, aby akciová společnost coby podnikatel vůbec existovala. Ze současné situace těží jen někteří akcionáři, a to obce a města, což není v souladu se zákonem. Je totiž notorií, že stavba, respektive obnova či rekonstrukce vodovodu nebo kanalizace zvyšuje hodnotu nemovitostí v dané lokalitě, tj. v daných městech a obcích, což má pozitivní dopad také na rozpočtové příjmy měst a obcí, čili z umělého zadržování zisku těží toliko někteří akcionáři účastníka. Navrhovatel byl rovněž přesvědčen, že zde nastal stav, že společnost, respektive města a obce jí ovládající, svým postupem v rozporu se zneužitím většiny nastolily svým každoročním hlasováním na valných hromadách situaci, kdy je akcionář trvale vyloučen z práva na podíl na zisku, přičemž z tohoto důvodu je třeba na napadené usnesení valné hromady pohlížet jako na neplatné pro rozpor s dobrými mravy.

4. Společnost navrhla potvrzení napadeného rozsudku, přičemž zopakovala dosavadní tvrzení představující její obranu v řízení. Společnost je přesvědčena, že valná hromada byla svolána řádně, a že napadené usnesení valné hromady, jeho odůvodnění v pozvánce i způsob a procedura jeho schválení na valné hromadě proběhly v souladu se zákonem a stanovami. Z hlediska formálních požadavků na přijetí usnesení valné hromady společnost splnila veškeré požadavky na jeho platnost. Povinnost valné hromady zisk rozdělit ze zákona nevyplývá, zákon pouze stanoví, ve kterých případech nesmí dojít k vyplacení zisku. Akcionář nemůže být nucen vykonávat své hlasovací právo určitým způsobem, přičemž v daném případě ani nešlo o zneužití jeho práva hlasovat, ani k porušení dobrých mravů, když akcionáři v rámci svého hlasování zohlednili objektivní i subjektivní důvody. Objektivní skutečnosti, pro které bylo důvodné zisk nerozdělit mezi akcionáře, byly akcionářům předloženy na valné hromadě, a to i spolu s pozvánkou. Investice společnosti do obnovy a rozvoje vodárenské infrastruktury za r. 2018 činila 1,6% pořizovací hodnoty této infrastruktury. Jakkoli jde o hodnotu nad celorepublikovým průměrem, nedosahuje míry obnovy infrastruktury ve výši 2%, jak bylo doporučeno Ministerstvem zemědělství České republiky v Plánu rozvoje vodovodů a kanalizací území České republiky. S ohledem na výši pořizovací hodnoty infrastruktury v částce bezmála 13 mld. Kč činí chybějící 0,4% přes 51 mil. Kč, a tedy nerozdělení zisku ve výši necelých 20 mil. Kč bylo naprosto adekvátní. Na rok 2019 společnost přitom plánovala dle schváleného investičního plánu investice výši 77 mil. Kč, a výhledově na období až do r. 2028 v celkovém objemu 1,8 mld. Kč. Dalším důvodem navrženého nerozdělení zisku bylo vytvoření rezervy pro řešení mimořádných

investic (poruchy a nepředvídatelné opravy) infrastrukturního majetku, jehož nejstarší součásti byly vybudovány před cca 100 lety a jehož aktuální stav není přesně znám. Konečně společnost je v obtížné právní situaci, neboť se potýká s množstvím existenčních žalob. Nedostatek odůvodnění návrhu na nerozdělení zisku ani nedostatek poskytnutého vysvětlení navíc nemůže ani hypoteticky představovat důvod neplatnosti přijatého návrhu usnesení. Pokud by totiž akcionáři nepovažovali návrh za dostatečně odůvodněný, z logiky věci by pro něj nehlasovali a preferovali by rozdělení zisku. Návrh usnesení však byl nejen odůvodněný, ale byl i projevem specifické povahy činnosti společnosti a veřejného zájmu na této činnosti.

5. Společnost dále uvedla, že nerozdělení zisku může být dle názoru Nejvyššího soudu rovněž odůvodněno úpravou stanov. Stanovy společnosti přitom takovou možnost nerozdělení zisku výslovně obsahují. Nerozdělení zisku nepředstavuje zvýhodnění akcionáře ani znevýhodnění konkrétních akcionářů či skupin akcionářů. Nedošlo ani ke zneužití hlasovacího práva k újmě celku nebo některých akcionářů. Obnova infrastruktury je realizována za účelem udržení její provozuschopnosti a plnění stále přísnějších předpisů a norem jakosti a kvality. V žádném případě opravy a obnova infrastruktury nesledují cíl zvýhodnění některých akcionářů. Pokud by hypoteticky existoval vliv míry obnovy vodárenské infrastruktury na cenu nemovitých věcí, nemá taková skutečnost vliv na rozpočtové příjmy obce. Hlasování měst a obcí proti rozdělení zisku je nutno považovat za specifický projev výkonu samosprávy dle veřejnoprávních předpisů. Nelze rovněž přehlédnout, že nerozdělení zisku a jeho investování do zhodnocení majetku účastníka rovněž představuje zhodnocení navrhovatelových akcií. Podle názoru společnosti navrhovatelem citovaná judikatura Nejvyššího soudu je citována účelově a bez kontextu skutkového stavu, např. rozhodnutí R/2020 dopadá na zcela jinou skutkovou situaci, ve které v pozvánce návrh usnesení nebyl odůvodněn vůbec.
6. Společnost rovněž argumentovala, že usnesení valné hromady není ani v rozporu s dobrými mravy. Při testu proporcionality práva akcionáře na zisk a zásady většinového rozhodování ve spojení s veřejným zájmem je potřeba preferovat platnost přijatého usnesení. Ostatně navrhovatel v odvolání netvrdí žádný konkrétní důvod možného porušení dobrých mravů, než skutečnost, že k rozdělení zisku nedochází po delší dobu. Toto tvrzení ani případná skutečnost nepředstavuje natolik zásadní vybočení chování z roviny dobrých mravů, které by mohlo odůvodnit neplatnost přijatého usnesení. Otázka, zda jiné vodárenské společnosti někdy již zisk rozdělily, je zde irelevantní. Společnost měla dále za to, že postup navrhovatele jako akcionáře není vůči ní loajální, neboť navrhovatel sleduje pouze odprodej svých akcií za zvýšenou cenu. Navrhovatel se o dění společnosti nezajímá, na valné hromady nechodí, o napadeném usnesení nehlasoval, ani neuplatnil jakýkoli protinávrh a existenci objektivních a subjektivních důvodů pro nerozdělení zisku nezná a nebere v potaz. Nedostatek odůvodnění návrhu usnesení nemůže být důvodem prohlášení neplatnosti rovněž proto, že nemohl mít závažné právní následky a vyslovení neplatnosti je v zájmu společnosti hodném právní ochrany. Bližší odůvodnění uvedených námitek ze strany společnosti v rámci vyjádření k odvolání navrhovatele jsou v podstatě stejné jako vyjádření společnosti k návrhu v průběhu řízení před soudem prvního stupně.
7. Odvolací soud poté, co dovodil, že odvolání je přípustné, podané včas, oprávněnou osobou, že obsahuje náležitosti stanovené v ust. § 205 odst. 1 o. s. ř. a odvolací důvody podle ust. § 205 odst. 2 o. s. ř., přezkoumal rozhodnutí soudu prvního stupně včetně řízení, které jeho vydání předcházelo (§ 206, § 212, § 212a o. s. ř.), a poté dospěl k závěru, že odvolání navrhovatele je důvodné.
8. Z obsahu spisu ve vztahu k podanému odvolání a napadenému rozsudku vyplývá, že návrhem doručeným soudem prvního stupně dne 26. 6. 2019 se navrhovatel domáhal vyslovení neplatnosti usnesení valné hromady společnosti konané dne 16. 5. 2019 od 10 hod.

v hotelu Moskva ve Zlíně, a to usnesení o schválení návrhu na rozdělení zisku za rok 2018. Tvrdil přitom, že k rozhodnému dni pro konání valné hromady byl a stále je minoritním akcionářem společnosti, a je proto aktivně legitimován k podání návrhu. Valná hromada sporným usnesením rozhodla o převedení veškerého zisku do rezervního fondu a na účet nerozděleného zisku, tedy žádný zisk nebyl rozdělen mezi akcionáře. Návrh sporného usnesení na rozdělení zisku byl podán představenstvem společnosti a byl obsažen již v pozvánce na valnou hromadu. Navrhovatel ještě před konáním valné hromady v návaznosti na obsah pozvánky zaslal společnosti přípis jí doručený dne 3. 5. 2019 a v něm vznesl proti danému návrhu protest a žádost o vysvětlení. Poukázal na to, že z vágního odůvodnění uvedeného návrhu v pozvánce není jasné, jaké konkrétní důležité důvody brání rozdělení zisku mezi akcionáře, když paušální poukaz představenstva, že zisk je třeba ponechat ve společnosti za účelem financování investic, nemůže obstát. Takové paušální tvrzení totiž nelze nijak přezkoumat. Z tohoto důvodu se navrhovatel domníval, že valná hromada byla svolána v rozporu s ust. § 407 odst. 1 písm. f) z. o. k.. Navíc důvody pro nevyplacení zisku mezi akcionáře v daném případě nejsou dány. Společnost dlouhodobě nevyplácí dividendy a dosažený zisk rozděluje na různé fondy a na účet nerozděleného zisku. Z dosahovaných výsledků společnosti vyplývá, že je ve finančních možnostech společnosti rozdělit celý zisk mezi akcionáře. Společnost na vlastní kapitál ve výši cca 1,3 miliardy Kč, ážio a kapitálové fondy ve výši cca 60 000 000 Kč, fondy ze zisku ve výši cca 116 000 000 Kč, nerozdělený zisk ve výši cca 91 000 000 Kč a cizí zdroje toliko ve výši 105 000 000 Kč a peněžní prostředky na účtech ve výši cca 29 000 000 Kč. Vyplacení celého zisku ve výši 19 000 000 Kč tedy tvrzenou investiční politiku společnosti nemůže nijak ohrozit. Sporným usnesením valné hromady tedy došlo k porušení základního práva akcionáře na podíl na zisku dle ust. § 348 odst. 1 z. o. k., ke zneužití většiny hlasů ve společnosti a ke zneužití hlasovacích práv k újmě celku dle ust. § 244 z. o. k. a § 212 o. z., ke zneužití vlastnického práva, jehož hlavním účelem je poškodit jiného ve smyslu „ust. § 1012 z. o. k.“ a k porušení povinnosti představenstva odůvodnit návrh na rozdělení zisku ve smyslu ust. § 357 z. o. k. Z umělého zadržování zisku ve společnosti totiž těží jen určitá část akcionářů (města a obce), kteří politiku nevyplacení dividend zneužívají k dosahování svých politických cílů, nadto jsou prostředky investovány do vodárenské infrastruktury, která leží na území těchto měst a obcí, čímž dochází k zhodnocování pozemků tam se nacházejících a zvyšování příjmu měst a obcí z daní, přičemž ostatním minoritním akcionářům z účasti ve společnosti žádné takové výhody neplynou. Uvedená dlouhodobá praxe společnosti je rozporná i s dobrými mravy, jelikož tímto mechanismem je natrvalo vyloučeno základní právo akcionáře na zisk. Usnesení valné hromady je tedy neplatné i pro rozpor s dobrými mravy. V té souvislosti navrhovatel poukázal nejen na komentářovou literaturu, ale rovněž na rozhodnutí vyšších soudů, s tím, že dále poukázal na řadu vodárenských společností v České republice, které ačkoliv investují prostředky do obnovy vodárenské infrastruktury, zisk mezi své akcionáře rozdělují a následně vyplácí. Navrhovatel rovněž poukázal na časové hledisko, když dividendy nejsou akcionářům vypláceny v rozporu se zákonem po naprosto neúnosnou dobu. Podle názoru navrhovatele je naopak povinností představenstva plánovat investice tak, aby mohl být zisk alespoň zčásti rozdělen mezi akcionáře. V opačném případě postrádá smysl, aby akciová společnost coby podnikatel vůbec existovala.

9. Společnost považovala návrh navrhovatele za nedůvodný, přičemž poukázala na skutečnost, že navrhovatel se valné hromady nezúčastnil, o napadeném usnesení nehlasoval a rovněž neuplatnil jakýkoliv protinávrh. Navrhovatel pouze zaslal protest před konáním valné hromady, navíc aniž by doložil své postavení akcionáře. Předmětná valná hromada byla svolána pozvánkou, která byla v souladu se zákonem a stanovami společnosti zveřejněna na internetových stránkách společnosti, dále na internetových stránkách www.valnehromady.cz, a rovněž byla rozeslána akcionářům vlastním jménem. Pozvánka obsahovala k bodu o návrhu na rozdělení zisku, návrh předmětného usnesení, který byl navíc zdůvodněn tak,

že důvodem nerozdělení zisku je kumulace finančních prostředků společnosti na další investice do vodárenské infrastruktury a zajištění dostatečné míry její obnovy. Představenstvo nedoporučilo rozdělovat zisk s ohledem na plánované investice a náklady na údržbu a obnovu vodárenské infrastruktury a zajištění jejího udržitelného stavu, což je primární cíl společnosti. Jakékoliv rozdělení dividend by dále mohlo mít dopad do ceny vodného a stočného. K uvedenému bodu pořadu valné hromady byla ze strany navrhovatele zaslána žádost s protestem, ke které představenstvo společnosti poskytlo vysvětlení v tom smyslu, že důvodem navrhovaného nerozdělení zisku je zachování a kumulace zdrojů pro obnovu vodárenské infrastruktury. Z provedených analýz vyplývá, že přestože je společnost nad celorepublikovým průměrem, stále nedosahuje doporučené míry obnovy infrastruktury. Za této situace představenstvo jednající s péčí řádného hospodáře nemůže navrhnout rozdělení zisku, což by prostředky na obnovu ponížilo a ztížilo tak zachování trvale udržitelného provozu vodárenské infrastruktury, eventuálně by rozdělení zisku mohlo vést také ke zvýšení cen vodného a stočného. Představenstvo vždy ponechává na akcionářích společnosti, aby o nerozdělení, případně rozdělení zisku na valné hromadě rozhodli. Podle názoru společnosti byla tedy valná hromada svolána řádně, návrh předmětného usnesení byl dostatečně zdůvodněn a odůvodnění dále bylo doplněno na jednání valné hromady k dotazu akcionáře, včetně dalších informací tam poskytnutých. Pozvánka obsahovala dostatečné odůvodnění, přičemž nebylo v daném případě nezbytné detailněji v pozvánce rozvádět důvody pro nerozdělení zisku. V té souvislosti společnost poukázala na rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 27. 3. 2019 sp. zn. 27 Cdo 3885/2017. Dále bylo akcionářům na valné hromadě poskytnuto široké spektrum informací, které návrh usnesení odůvodňovaly, a to například ve formě zprávy představenstva o podnikatelské činnosti a majetku společnosti, ve formě účetní závěrky, a dále ve formě několikahodinové rozpravy včetně poskytování vysvětlení akcionářům k hospodaření společnosti, rizikům, stavu obnovy infrastruktury a plánovaným projektům, soudním sporům a podobně. Podle názoru společnosti dále existují objektivní skutečnosti, pro které bylo důvodné zisk mezi akcionáře nerozdělit, přičemž ze zprávy představenstva o hospodaření a stavu majetku za rok 2018 vyplývá, že investice společnosti do obnovy a rozvoje vodárenské infrastruktury za rok 2018 činila 1,6 % pořizovací hodnoty infrastruktury. Jakkoliv jde o hodnotu nad celorepublikovým průměrem, nedosahuje míry obnovy infrastruktury ve výši 2 % pořizovací hodnoty, doporučené Ministerstvem zemědělství v Plánu rozvoje vodovodů a kanalizací území České republiky. S ohledem na výši pořizovací hodnoty infrastruktury v částce bezmála 13 miliard Kč činí chybějící 0,4 % přes 51 000 000 Kč. Nerozdělení zisku ve výši necelých 20 000 000 Kč je proto naprosto adekvátní. Na rok 2019 přitom společnost chystala dle schváleného investičního plánu investice ve výši 77 milionů Kč, navíc výhledově za období 2018 až 2028 byly připravovány investice v objemu 1,8 miliardy Kč. Investiční plán z povahy věci navíc nezohledňuje nutnost aktuálních či nepředvídatelných investic, proto je třeba, aby společnost měla volné disponibilní prostředky pro takové případy. Akcionáři byli obsáhle informováni o zpochybnování nastaveného provozního modelu provozování vodárenské infrastruktury, soudních sporech o platnosti klíčových smluv a valných hromad, což jsou rizika, jejichž řešením může být finančně náročné.

10. Společnost dále argumentovala, že rozhodování o rozdělení zisku je výsostnou pravomocí valné hromady, je tedy pouze na akcionářích, zda k rozdělení zisku dojde či nikoliv. Akcionáři dali hlasováním jednoznačně najevo, že zisk rozdělit nechtějí, a to i přesto, že na jednání valné hromady byl zařazen protinávrh o rozdělení zisku. Akcionář nemůže být nucen vykonávat své hlasovací právo určitým způsobem a musí respektovat pouze mantinely zákazu zneužití práva a porušení dobrých mravů. Přijetím závěru navrhovatele, že nerozdělení zisku jako výsledek hlasování může po právu nastat pouze ze závažných důvodů, bychom se dostali do absurdní situace, že by důvody hlasování konkrétních akcionářů měly být posuzovány soudem. I v této souvislosti společnost poukázala na závěry usnesení Nejvyššího soudu

ze dne 17.7. 2018 sp. zn. 27 Cdo 1175/2017. Navíc nedostatek odůvodnění návrhu na nerozdělení zisku ani nedostatek poskytnutého vysvětlení nemůže být hypoteticky důvodem neplatnosti přijatého usnesení valné hromady. Pokud by totiž akcionáři nepovažovali návrh za dostatečně odůvodněný, z logiky věci by pro něj nehlasovali a preferovali by rozdělení zisku. Ani případný nedostatek vysvětlení nemůže mít dopad na platnost přijatého usnesení, neboť smyslem a účelem práva na vysvětlení je poskytnout toto akcionářům účastnícím se valné hromady, což není případ navrhovatele. Návrh usnesení ze strany představenstva byl nejen odůvodněný, ale byl i projevem specifické povahy činnosti společnosti a veřejného zájmu na této činnosti. Hlavním předmětem činnosti a účelem společnosti je správa, údržba a obnova vodárenské infrastruktury ve vlastnictví společnosti a zajištění jejího provozu, tedy zajištění dodávky pitné vody a odvodu odpadních vod obyvatelům zlínského regionu. Společnost je z více než 93 % vlastněna městy a obcemi, přičemž dotčené akcie mohou být vlastněny pouze městy a obcemi v důsledku omezené převoditelnosti. Pouze necelých 7 % akcií může být převáděno bez omezení, jako tzv. akcie na majitele. Přitom je nutné zohlednit rovněž způsob, jakým došlo k úpisu a prvnímu převodu akcií na majitele, i akcie na majitele totiž mají úzký vztah k vodárenské infrastruktuře, tedy specifickému účelu společnosti. V té souvislosti společnost poukázala na proces privatizace státního podniku Jihomoravské vodovody a kanalizace. Akcie na majitele proto nelze v tomto případě považovat za investorské akcie, ale naopak za způsob, jakým zprostředkovaně i původní vlastníci akcií na majitele pověřili společnost správou svého majetku. Na provozování, údržbě a obnově vodohospodářské infrastruktury je dán veřejný zájem, jde o činnosti nezbytné pro zajištění uspokojování základních potřeb obyvatel.

11. Společnost v řízení před soudem prvního stupně prezentovala i další námítky proti podanému návrhu, přičemž i tyto obsahově korespondují s námítkami obsaženými ve vyjádření k odvolání, a odvolací soud na ně odkazuje.
12. Soud prvního stupně ve věci učinil jediné jednání, při kterém k důkazu provedl protest navrhovatele proti případnému usnesení o rozdělení zisku, „protesty či žádosti o vysvětlení v souvislosti s napadenou valnou hromadou“, „výroční zprávy či zápisy z jednání řádných valných hromad akciových společností zabývajících se stejným předmětem činnosti jako v případě účastníka řízení“, dále strany 38 až 50 zápisu z napadené valné hromady, Studii variant dalšího provozování majetku VAK a.s., Plán rozvoje vodovodů a kanalizací na území ČR, protest navrhovatele proti usnesení valné hromady obsahující i protinávrh a žádost o vysvětlení, čl. 41 stanov společnosti, výpis z obchodního rejstříku společnosti, výzvu k prokázání oprávnění výkonu akcionářských práv navrhovatele ze dne 7. 5. 2019, notářský zápis ze dne 25. 10. 1993 o založení společnosti a zprávu představenstva společnosti za rok 2018.
13. Podle ust. § 424 odst. 1 z. o. k. neplatnosti usnesení valné hromady se akcionář nemůže dovolávat, nebyl-li proti usnesení valné hromady podán odůvodněný protest, ledaže navrhovatel nepodal protest ze závažného důvodu.
14. Podle ust. § 428 odst. 1 z. o. k. každý akcionář, člen představenstva, dozorčí nebo správní rady nebo likvidátor se může dovolávat neplatnosti usnesení valné hromady podle ustanovení občanského zákoníku o neplatnosti rozhodnutí orgánu spolku pro rozpor s právními předpisy nebo stanovami.
15. Po zhodnocení obsahu odůvodnění napadeného usnesení, průběhu řízení před soudem prvního stupně, včetně podstatných námitek účastníků, zejména navrhovatele, dospěl odvolací soud k závěru, že napadený rozsudek je nutno zrušit jako nepřezkoumatelný pro nedostatek důvodů, a rovněž z důvodu absence podstatných skutkových zjištění.

16. Soud prvního stupně nerespektoval ust. § 157 odst. 2 o. s. ř., neboť odůvodnění napadeného rozsudku je povrchní, nepřesvědčivé a z části zmatené. Krajský soud bez kontextu věci cituje množství ustanovení zákona o obchodních korporacích či občanského zákoníku, která však vůbec neaplikuje (§ 407 z. o. k., §§ 258, 259 a 260 o. z., §§ 552, 553 a 554 o. z.). Naproti tomu se soud prvního stupně nevypořádal s většinou námitek navrhovatele, a rovněž opomněl odůvodnit základní hlediska, která soud zkoumá při posuzování platnosti usnesení valné hromady, tj. zda byl návrh navrhovatelem podán včas ve smyslu ust. § 428 z. o. k. a § 259 o. z. a zda byla splněna podmínka protestu dle ust. § 424 z. o. k., pokud splněna být musela. V té souvislosti se krajský soud nevypořádal s otázkou (ne)účasti navrhovatele na sporné valné hromadě, když ani neučinil skutkové zjištění, zda se navrhovatel valné hromady účastnil či nikoli.
17. Z ustálené judikatury Nejvyššího soudu se přitom podává, že neplatnosti usnesení valné hromady se akcionář může domáhat toliko z důvodů, které on sám, popř. jiná oprávněná osoba, uplatnili formou protestu (s výjimkami určenými ust. § 424 odst. 1 z. o. k.). Akcionář, který vznáší protest proti usnesení valné hromady, musí sdělit, proč tak činí, tj. uvést důvody, pro které má za to, že určité usnesení valné hromady odporuje právním předpisům či stanovám společnosti. Srovnej např. R 9/2020, či usnesení Nejvyššího soudu ze dne 20. 11. 2019 sp. zn. 27 Cdo 2363/2019 či ze dne 17. 12. 2019 sp. zn. 27 Cdo 787/2018.
18. Ust. § 424 odst. 1 z. o. k. upravuje jako výjimku z pravidla, podle kterého se akcionář může domáhat vyslovení neplatnosti usnesení valné hromady toliko z důvodů uplatněných formou protestu, i nepřítomnost akcionáře, který podává návrh podle § 428 z. o. k., na jednání valné hromady. Z důvodové zprávy k návrhu zákona o obchodních korporacích se přitom podává, že úprava protestu sleduje zásadu *vigilantibus iura scripta sunt* (bdělým náleží práva) a „zvýšení bezpečnosti vztahů, kdy bude vyšší jistota ohledně platnosti nebo neplatnosti usnesení valné hromady“. Gramatickým výkladem § 424 odst. 1 z. o. k. by bylo možné dovodit, že možnost domáhat se vyslovení neplatnosti usnesení přijatých valnou hromadou bez ohledu na to, zda a které důvody neplatnosti byly uplatněny formou protestu, je otevřena všem akcionářům, kteří se jednání valné hromady, a to lhostejno proč (z jakých důvodů), neúčastnili. V důsledku takového výkladu by potom v řízení podle § 428 z. o. k. akcionář, který se valné hromady neúčastnil bez jakéhokoliv důvodu, měl lepší postavení než akcionář, který se valné hromady zúčastnil a na jejím rozhodování se podílel.
19. Teleologický výklad ust. § 424 odst. 1 z. o. k. však vede k odlišnému závěru než výklad gramatický, a to, že je namístě popsanou výjimku upravenou v § 424 odst. 1 z. o. k. zúžit toliko na akcionáře bdělé, tj. pouze na ty, kteří se valné hromady nezúčastnili z vážných (omluvitelných) důvodů. Ke stejnému závěru vede též výklad založený na jedné z hlavních zásad soukromého práva, a to na zásadě rovnosti před zákonem (srov. § 2 odst. 1 a § 3 odst. 3 o. z.). Platí proto, že akcionář, bez ohledu na to, zda byl na jednání valné hromady přítomen (či jinak účasten), se může domáhat vyslovení neplatnosti usnesení valné hromady toliko z důvodů uplatněných (lhostejno zda jím osobně či jinou oprávněnou osobou) formou protestu, ledaže protest nemohl uplatnit z vážného důvodu. U přítomného akcionáře taková situace může nastat především tehdy, nebylo-li možné důvody pro neplatnost usnesení valné hromady na valné hromadě zjistit bez vynaložení nepřiměřeného úsilí či nepřiměřených nákladů. U nepřítomného akcionáře k tomu může dojít zpravidla tehdy, nemohl-li se jednání valné hromady zúčastnit z vážných (omluvitelných) důvodů. Srovnej opětovně R 9/2020 či usnesení Nejvyššího soudu ze dne 17. 12. 2019 sp. zn. 27 Cdo 787/2018.
20. V poměrech projednávané věci je proto třeba vypořádat se s otázkou, že pokud se navrhovatel sporné valné hromady neúčastnil, zda se jí neúčastnil z vážných (omluvitelných) důvodů, přičemž pak by nebyl vázán podmínkou protestu dle ust. § 424 z. o. k. Nebo zda v případě, že uvedenou podmínkou protestu vázán byl, zda jí splnit, a to buď tím, že za řádný protest bude možno považovat „protest“ ze dne 2. 5. 2019, který navrhovatel

doručil společnosti 14 dnů před konáním valné hromady, případně zda navrhovatel „využil“ (mohl „využít“) protest jiné osoby, která se valné hromady zúčastnila. Uvedenými otázkami se však soud prvního stupně vůbec nezabýval, a to jak v rovině skutkové, tak i právního posouzení.

21. Z hlediska samotných věcných důvodů případné neplatnosti sporného usnesení valné hromady je zřejmé, že soud prvního stupně, ač v řízení ovládaném zásadou dle ust. § 20 z. ř. s., neučinil potřebná zjištění k navrhovatelem vymezenému důvodu neplatnosti, jeho odůvodnění platnosti usnesení valné hromady je neúplné, a tedy nesprávné, přičemž se krajský soud ani nevypořádal s námitkami navrhovatele.
22. Soud prvního stupně neučinil ani zjištění o svolání valné hromady, tj. obsahu pozvánky, přičemž bez toho se nemohl (což ostatně ani neučinil) vypořádat s námitkou navrhovatele o svolání valné hromady v rozporu s ust. § 407 odst. 1 písm. f) z. o. k., tj. zejména zda pozvánka obsahovala dostatečné, tj. stručné, jasné a výstižné zdůvodnění navrhovaného usnesení o rozdělení zisku (srovnej opětovně R 9/2020). Obdobně soud prvního stupně nezjistil průběh valné hromady z hlediska žádostí o vysvětlení ze strany akcionářů a vysvětlení poskytnutého společností k této otázce.
23. Soud prvního stupně, ačkoliv navrhovatel poukazoval na dlouhodobou praxi společnosti v podobě nevyplácení zisku, nezjistil tyto rozhodné skutečnosti (např. z účetních závěrek za předchozí roky, z předešlých rozhodnutí valných hromad společnosti, z předchozích zpráv představenstva o činnosti společnosti apod.), a tedy ani s touto námitkou navrhovatele se nijak nevypořádal. Obdobně se krajský soud po skutkové ani právní stránce nevypořádal s námitkou navrhovatele o hospodářských poměrech společnosti, které měly umožňovat a odůvodňovat vyplacení zisku.
24. Soud prvního stupně zejména zásadně pochybil, když, byť kusé, odůvodnění nerozdělení zisku akcionářům vztahoval jen a pouze k přidělení zisku do rezervního fondu. Krajský soud pominul, že zcela rozhodující část zisku společnosti za rok 2018 (95%) byla dle napadeného usnesení valné hromady přidělena na účet nerozděleného zisku, přičemž ve vztahu k tomuto způsobu rozdělení zisku postrádá usnesení soudu prvního stupně jakékoliv odůvodnění.
25. Platnost usnesení valné hromady o rozdělení zisku za situace, že akcionářům není z vytvořeného zisku určena žádná jeho část, spočívá zejména na prokázání důležitosti důvodu takového rozhodnutí. Právo podílet se na zisku společnosti je jedním ze základních práv akcionáře (srov. § 256 odst. 1 z. o. k.); vytvoří-li akciová společnost zisk, může valná hromada rozhodnout o tom, že zisk nebude rozdělen mezi akcionáře, pouze z důležitých důvodů a při respektování zákazu zneužití většiny hlasů dle ust. § 212 o. z. (v poměrech obchodního zákoníku srovnej usnesení Nejvyššího soudu ze dne 26. 2. 2014 sp. zn. 29 Cdo 3059/2011, dále jen R 58/2014).
26. Důležitým důvodem pro nerozdělení zisku mohou být mimo jiné i ujednání obsažená ve stanovách upravující nakládání se ziskem společnosti, např. ve vztahu k akciím určitého druhu, v podobě časového omezení či z hlediska limitu zisku. Obdobně mohou stanovy určit, že zisk či jeho část bude rozdělována mezi jiné osoby než akcionáře, či že bude přidělována do stanovami zřízeného fondu. Pokud proto v projednávaném případě valná hromada rozhodla o rozdělení zisku tak, že jeho minoritní část přidělila do rezervního fondu, šlo, izolovaně vzato v této části, o důvodné rozhodnutí valné hromady v souladu se stanovami, zákonem i dobrými mravy.
27. Ve vztahu k zbývajícím částem zisku, který byl přidělen na účet nerozděleného zisku, je třeba zkoumat, zda byl dán důležitý důvod, pro který zisk nebyl rozdělen mezi akcionáře, ale byl ponechán společnosti (srovnej v poměrech obchodního zákoníku R 30/2008 či R 58/2014). Přitom se obecně posuzuje, zda konkrétní důvod či důvody, pro které nebyl zisk

mezi akcionáře rozdělen, jsou (s ohledem na všechny relevantní skutečnosti a z pohledu ex ante) způsobilé (jak co důležitosti, tak i z hlediska proporcionality) vyloučit jedno ze základních práv akcionářů, totiž právo podílet se na zisku. Jak výše uvedeno, důvody pro ponechání téměř celého zisku (nad rámec rezervního fondu) společnosti se však soud prvního stupně vůbec nezabýval, neboť jeho odůvodnění (viz odstavce 47 a 48) se týkalo pouze části zisku směřující do rezervního fondu společnosti. Odvolací soud dodává, že hodnocení důležitosti důvodu pro nerozdělení zisku ze strany soudu navíc nemůže spočívat pouze v závěru, že „společnost dostatečně vysvětlila důvody“, ale soud musí odůvodnit, že ten který prokázaný důvod nerozdělení zisku akcionářům byl skutečně tak závažný, že bylo na místě zisk ponechat společnosti. Soud zároveň musí takový, společností tvrzený a v řízení prokázaný, důvod posoudit nikoli izolovaně, ale v širším kontextu tehdejších poměrů společnosti, tj. i z hlediska předmětu podnikání společnosti, jejího podnikatelského plánu a strategie, celkových hospodářských poměrů, včetně dosavadního postupu společnosti při rozdělování zisku.

28. Z výše uvedených důvodů odvolací soud dle ust. § 219a odst. 1 písm. b) i odst. 2 o. s. ř. rozsudek soudu prvního stupně zrušil a věc mu vrátil k dalšímu řízení /ust. § 221 odst. 1 písm. a) o.s.ř./.
29. V dalším řízení bude soud prvního stupně postupovat v intencích shora uvedeného, tedy doplní potřebná zjištění, a následně o věci znovu rozhodne. Při vyhotovení nového rozhodnutí bude soud prvního stupně respektovat náležitosti jeho odůvodnění dle ust. § 157 odst. 2 o. s. ř., přičemž se v zájmu přezkoumatelnosti rozhodnutí neopomene vypořádat se všemi námitkami účastníků řízení. Soud prvního stupně se dále vyvaruje procesních chyb a nepřesné terminologie v označení účastníků, neboť řízení o vyslovení neplatnosti usnesení valné hromady je řízením ve statusových věcech právnických osob dle ust. § 85 písm. a) z. ř. s., ve kterém se účastenství řídí ust. § 6 odst. 2 z. ř. s. a ve kterém se dle ust. § 25 odst. 1 z. ř. s. ve věci samé rozhoduje usnesením

Poučení:

Proti tomuto usnesení není dovolání přípustné.

Olomouc 15. září 2020

Mgr. Jakub Černošek v. r.
předseda senátu